

**UCHWAŁA NR XCVI/911/2023
RADY MIEJSKIEJ W TARNOWIE**

z dnia 14 grudnia 2023 r.

**zmieniająca uchwałę w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2023 - 2026**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023 r. poz. 40, 572, 1463 i 1688) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 oraz z 2023 r. poz. 289, 535 i 1606), Rada Miejska w Tarnowie uchwala co następuje:

§ 1. W uchwale Nr LXXXI/762/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2023 – 2026 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) tytuł uchwały otrzymuje brzmienie: „w sprawie Gminnego Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2023 – 2026”;
- 2) załącznik do uchwały otrzymuje brzmienie jak załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Tarnowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Tarnowie

Jakub Kwaśny

Załącznik do uchwały Nr XCVI/911/2023
Rady Miejskiej w Tarnowie
z dnia 14 grudnia 2023 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY DOMOWEJ
ORAZ
OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ
DLA GMINY MIASTA TARNOWA
NA LATA 2023 - 2026**

Tarnów 2023

Spis treści

SPIS TREŚCI	2
WPROWADZENIE	4
I. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ	5
II. ZADANIA USTAWOWE SŁUŻB I INSTYTUCJI W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	7
III. PRZEMOC DOMOWA – PODSTAWY TEORETYCZNE	12
3.1 DEFINICJA PRZEMOCY	12
3.2 FORMY PRZEMOCY DOMOWEJ	12
3.3 CYKLE PRZEMOCY DOMOWEJ	13
3.4 SPOŁECZNE SKUTKI PRZEMOCY DOMOWEJ	13
IV. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ	14
4.1 PRZEMOC DOMOWA NA TERENIE GMINY MIASTA TARNOWA W OPARCIU O DANE INSTYTUCJONALNE	15
4.2 ANALIZA SWOT SYSTEMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE GMINY MIASTA TARNOWA	20
V. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ	22
5.1 ADRESACI PROGRAMU	22
5.2 REALIZATORZY PROGRAMU	22
VI. CELE PROGRAMU, OBSZARY, WSKAŹNIKI, INSTYTUCJE I PODMIOTY REALIZUJĄCE PROGRAM	23
6.1 CEL GŁÓWNY PROGRAMU	23

6.2 CELE SZCZEGÓŁOWE:	23
6.3 OBSZARY DZIAŁAŃ:	23
VII. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ.	37
VIII. ZASADY FINANSOWANIA.	38
IX. EWALUACJA.	38
BIBLIOGRAFIA	38

WPROWADZENIE

Rodzina jest pierwszym i podstawowym środowiskiem życia człowieka. To w niej kształtują się nasze postawy, poglądy i styl życia. Prawidłowe relacje w rodzinie, oparte na miłości i zrozumieniu, to jedne z najważniejszych czynników zapobiegania powstawaniu problemów społecznych, tak więc pozytywne, pełne uczucia relacje rodzinne działają jak bufor chroniący przed wewnętrznym i zewnętrznym stresem.

Jednym ze zjawisk, które zaburzają rodzinie jej prawidłowe funkcjonowanie jest przemoc. Dotknięta nią rodzina przestaje być zdrowym środowiskiem niezbędnym do zaspokojenia podstawowych potrzeb oraz prawidłowego rozwoju psychicznego jej członków. Przemoc domowa narusza podstawowe prawa człowieka do miłości, szacunku oraz niszczy poczucie bezpieczeństwa i zaufania

Każda rodzina może być narażona na przemoc, ponieważ dotyka ona osób różnej płci i wieku pochodzących ze wszystkich warstw społecznych. Funkcjonujące w naszym społeczeństwie stereotypy powodują, że przemoc domowa jest nieodpowiednio postrzegana. Istnieje błędne przekonanie, że przemoc to sprawa prywatna każdej rodziny i nikt nie powinien się wtrącać do tego, w jaki sposób osoby rozwiązują swoje problemy. Powszechne jest także twierdzenie, że przemoc występuje wyłącznie w rodzinach z marginesu społecznego, a sprawcy działają pod wpływem alkoholu lub są chorzy psychicznie. Niektórzy nawet sądzą, że bite kobiety akceptują przemoc, bo nie starają się uwolnić z toksycznego związku.

Członkowie rodzin uwikłanych w przemoc wymagają pomocy nie tylko od swoich bliskich, ale także od środowiska sąsiedzkiego, zobowiązanego do reagowania na przemoc. Przede wszystkim obowiązek niesienia tej pomocy spoczywa na służbach i instytucjach do tego powołanych. Zapobieganie przemocy musi się więc koncentrować na odbudowaniu prawidłowych relacji w rodzinie.

Przeciwdziałanie przemocy domowej winno być przedmiotem świadomych, profesjonalnych i skoordynowanych działań zaradczych.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2023 – 2026 stanowi wypełnienie zasadniczego zadania określonego w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.), którym jest opracowanie i realizacja programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Został on przyjęty uchwałą Nr LXXXI/762/2023 z dnia 26 stycznia 2023 r. w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2023 – 2026. Jednakże w 2023 r. dokonana została zmiana ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, wprowadzająca nowe rozwiązania prawne, w tym zmieniająca pojęcie „przemocy w rodzinie”

na „przemoc domową”. To spowodowało konieczność dostosowania obowiązującego Programu do aktualnego stanu prawnego. Z tego powodu dokonano zmiany Programu poprzez nadanie mu nowego, odpowiadającego prawu, brzmienia.

Rozdział pierwszy niniejszego opracowania zawiera podstawy prawne działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej. Rozdział drugi wskazuje ustawowe zadania służb i instytucji zobligowanych do podejmowania działań. W rozdziale trzecim przybliżono teoretyczne podstawy zjawiska przemocy domowej, a w rozdziale czwartym opisano diagnozę zjawiska przemocy domowej na terenie miasta Tarnowa. Rozdział piąty określa adresatów i realizatorów natomiast w rozdziale szóstym wskazano cel główny Programu, cele szczegółowe oraz obszary działań. W rozdziale siódmym określono sposób monitoringu oraz zasady sprawozdawczości dotyczące efektów zrealizowanych zadań. Rozdział ósmy zawiera źródła finansowania Programu, a dziewiąty jest opisem sposobu jego ewaluacji.

Działania zawarte w Programie skierowane są zarówno do:

- 1) osób uwikłanych w przemoc domową,
- 2) wszystkich mieszkańców miasta Tarnowa w zakresie edukacji i profilaktyki oraz reagowania na przemoc,
- 3) przedstawicieli służb i instytucji zobowiązanych do przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania zawarte w Programie tworzą gminny system przeciwdziałania przemocy domowej dla miasta Tarnowa. Główny cel określony w Programie przyczyni się do zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenia skali tego zjawiska na terenie Miasta. Zakłada się interdyscyplinarny charakter podejmowanych działań.

I. Podstawy prawne opracowania Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej.

Podstawę prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz pomocą osobom doznającym przemocy stanowią m. in. ustawy:

1. **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Jest to najważniejszy dokument w ustawodawstwie polskim, który określa podstawowe prawa obywatelskie. Konstytucja wskazuje, że instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. W rozdziale drugim Konstytucji znajduje się zapis, który zapewnia każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne. W myśl Konstytucji kobieta i mężczyzna mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją.

2. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej** (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249 z późn. zm.). Ustawa ta w art. 6 ust. 2 zobowiązuje gminy do tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

3. **Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji** (Dz. U. z 2023 r. poz. 171 z późn. zm.). Ustawa określa kompetencje policji w zakresie zapewnienia ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Do zadań policji należy: ochrona życia, zdrowia i mienia ludzi, inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń, wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.

4. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.). Ustawa określa kompetencje jednostek i pracowników pomocy społecznej, których zadaniem jest m. in. udzielanie pomocy osobom i rodzinom uwikłanym w przemoc. W myśl ustawy przemoc domowa jest jednym z powodów uzyskania pomocy i wsparcia od jednostek pomocy społecznej.

5. **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.). Celem ustawy jest skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Ustawodawca podkreśla, że skuteczna pomoc dla rodzin może być osiągnięta wyłącznie poprzez ścisłą współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących na rzecz tych rodzin.

6. **Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151). Zgodnie z ustawą samorząd gminy ma obowiązek udzielić pomocy psychologicznej i prawnej rodzinom, w których występują problemy alkoholowe. Gmina ma również obowiązek podejmowania działań zmierzających do ochrony przed przemocą w tych rodzinach.

7. **Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny** (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.). Zgodnie z art. 207 § 1 Kodeksu karnego, kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5. W przypadku, gdy przestępstwo to dotyczy osoby nieporadnej ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8 (art. 207 § 1a Kodeksu karnego). Jeżeli czyn określony w § 1 lub § 1a połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10 (art. 207 § 2 Kodeksu karnego). Zgodnie z art. 207 § 3 Kodeksu karnego, jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 – 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób

6

Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miasta Tarnowa na lata 2023 – 2026 jest spójny z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024 – 2030.

II. Zadania ustawowe służb i instytucji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Miasto Tarnów jest gminą na prawach powiatu i realizuje zadania z zakresu zadań powiatu i zadań gminy. Jednolite działania na rzecz zapobiegania przemocy domowej w Polsce określa ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, zwana dalej „ustawą”. Głównym założeniem tej ustawy jest zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz inicjowanie i wspieranie działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy domowej. Dzięki takiej konstrukcji przepisów dokonał się pierwszy ważny krok podnoszący świadomość społeczną w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej. Wówczas nadano działaniom z wymienionego obszaru ramy prawne, które podniosły rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy „zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej lub ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania zjawisku przemocy domowej poprzez:

- 1) opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- 2) opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- 3) opracowanie i realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 4) wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

Przemoc jest zjawiskiem wielowymiarowym, wymaga zaangażowania specjalistów kilku dziedzin, aby zapewnić specjalistyczną i interdyscyplinarną pomoc osobom doznającym przemocy. Według zamierzeń ustawodawcy, rolę taką pełnić ma Zespół Interdyscyplinarny. Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego m.in. należy między innymi diagnozowanie problemu przemocy domowej, inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzenie ich wykonania właściwym podmiotom, inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową, opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej, rozpowszechnianie informacji i instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym, powoływanie grup diagnostyczno – pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań, monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”. W Tarnowie Zespół Interdyscyplinarny powołany został przez Prezydenta Miasta Tarnowa zarządzeniem Nr 309/2023 z dnia 4 sierpnia 2023 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego w Tarnowie, w oparciu o uchwałę Nr LXXXV/815/2023 Rady Miejskiej w Tarnowie z dnia 25 maja 2023 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego (Dz. Urz. Woj. Małop. Poz. 3840).

Podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą domową odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” i nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową ani osoby stosującej przemoc domową. Opis procedury oraz wzór formularzy określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. poz. 1870).

Ustawa nakłada obowiązek prowadzenia procedury „Niebieskie Karty” na przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, Żandarmerii Wojskowej, organizacji pozarządowych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Wszczęcie procedury następuje przez wypełnienie formularza: „Niebieska Karta A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy domowej, lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej.

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej.

Przepisy ustawy oraz cytowane wyżej rozporządzenie wyznacza dla pracownika socjalnego jednostki organizacyjnej pomocy społecznej oraz dla funkcjonariusza Policji konkretne zadania w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

Zgodnie z art. 9b ust. 9 ustawy do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno – pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Zapisy rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” wskazują, że pracownik socjalny realizując procedurę „Niebieskie Karty”:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby i zasoby osoby doznającej przemocy domowej;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej;
 - b) formach pomocy małoletnim doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy domowej;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;
- 4) zapewnienie osobie doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub innej placówce, w tym prowadzonej przez organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, działające na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
- 5) bierze udział w opracowywaniu przez grupę diagnostyczno – pomocową indywidualnego planu pomocy;
- 6) podejmuje działania mające na celu zapobieżenie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno – pomocową;
- 7) może prowadzić rozmowy w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informować osobę stosującą przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych lub programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Funkcjonariusz Policji zgodnie z art. 9b ust. 10 ustawy podejmuje w szczególności pracę z osobą stosującą przemoc domową. Ponadto zapisy rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” wskazują, że funkcjonariusz Policji realizując procedurę „Niebieskie Karty”:

- 1) udziela osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy przedmedycznej;
- 2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan

- zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;
- 3) podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
 - 4) przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową, albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
 - 5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
 - 6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno - pomocową;
 - 7) dokonuje niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
 - 8) informuje, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

Kompetencje grup diagnostyczno – pomocowych zostały uregulowane w art. 9b ust. 8 ustawy. Zgodnie z zapisami ustawy do zadań grup diagnostyczno – pomocowych w szczególności należy:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia występowania przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych

- dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66 c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. Kodeks wykroczeń;
 - 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych występowaniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
 - 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”
 - 9) dokumentowanie podejmowanych działań, stanowiących podstawę:
 - a) uznania braku zasadności wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”,
 - b) wszczęcia procedury „Niebieskie Karty”;
 - 10) informowanie przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego o efektach podjętych działań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Zgodnie z zapisami rozporządzenia w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” grupa diagnostyczno - pomocowa:

- 1) dokonuje oceny sytuacji domowej, potrzeb i zasobów osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową;
- 2) udziela pomocy osobie doznającej przemocy domowej;
- 3) opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy domowej i jej środowiska domowego, który zawiera propozycje działań pomocowych ;
- 4) podejmuje działania w stosunku do osoby stosującej przemoc domową w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań ;
- 5) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej;
- 6) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy domowej;
- 7) wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 8) motywuje osobę stosującą przemoc domową do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oraz w programach psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 9) przeprowadza z osobą stosującą przemoc domową rozmowę ukierunkowaną na wskazanie zagrożeń wynikających z nadużywania alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub leków;
- 10) rozstrzyga o braku zasadności podejmowania działań.

III. Przemoc domowa – podstawy teoretyczne.

3.1 Definicja przemocy.

W art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy zawarta jest definicja przemocy domowej, która rozumiana jest „jako jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- 1) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- 2) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- 3) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- 4) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- 5) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

3.2 Formy przemocy domowej.

Zjawisko przemocy domowej może przejawiać różne formy:

1) przemoc fizyczna – polega na używaniu fizycznej siły w celu wymuszenia określonego postępowania, wywołania lęku. Zalicza się do niej bardzo szeroki wachlarz zachowań sprawcy, między innymi: popychanie, wykręcanie rąk, szarpanie, policzkowanie, kopanie, duszenie, bicie, oparzenie itp.,

2) przemoc psychiczna – niesie za sobą stałe poczucie zagrożenia, wytwarza atmosferę napięcia i niepewności. Ma na celu spowodowanie zachwiania pozytywnego obrazu osoby doznającej przemocy. Zalicza się do niej: wyśmiewanie poglądów, wyglądu, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami, domaganie się posłuszeństwa, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie) itp.,

3) przemoc seksualna – polega na przedmiotowym traktowaniu i wymuszaniu niechcianych przez osobę doznającą przemocy zachowań w celu zaspokojenia własnych potrzeb seksualnych osoby stosującej przemoc,

4) przemoc ekonomiczna – to działanie prowadzące do całkowitej finansowej zależności osoby doznającej przemocy od osoby ją stosującej. Zalicza się do niej: uniemożliwianie podjęcia pracy, odbieranie zarobionych pieniędzy, nie zaspokajanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny itp.

5) zaniedbanie – określane jest jako ukryta forma przemocy. Polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb psychicznych i/lub biologicznych. Może dotyczyć dzieci ale ma miejsce także odnośnie osób starszych, niepełnosprawnych czy chorych, których stan zdrowia wymaga

opieki. Zaniedbanie w sferze emocjonalnej to zachowania takie jak brak uwagi i uczyć, a więc pozbawienie zaspokojenia podstawowych emocjonalnych potrzeb: przynależności, miłości, więzi. Może przejawiać się poprzez ignorowanie potrzeb innej osoby, odmowę komunikowania się, niedbałość. Zaniedbanie w sferze biologicznej może przejawiać się w pozbawianiu środków na utrzymanie, jedzenia, ubrań, miejsca do mieszkania, braku pomocy w chorobie.

3.3 Cykle przemocy domowej.

Zjawisko przemocy charakteryzuje się cyklicznością następowania po sobie określonych faz:

1) faza narastania napięcia charakteryzuje się wzrostem napięcia i agresji u osoby stosującej przemoc. Każdy drobiazg wywołuje jej złość, poirytowanie. Osoba ta prowokuje kłótnie i staje się coraz bardziej niebezpieczna. Osoba doznająca przemocy natomiast stara się opanować sytuację, próbuje uspokoić partnera, spełnia jego wszystkie zachcianki i dokładnie wywiązuje się ze swoich obowiązków. Zdarza się, że w momencie, gdy napięcie staje się nie do zniesienia, sama wywołuje awanturę, żeby „mieć to już za sobą”.

2) faza gwałtownej (tzw. ostrej) przemocy charakteryzuje się wybuchem agresji u osoby stosującej przemoc domową. Wybuch wywołuje najczęściej jakiś drobiazg. Osoba staje się gwałtowna, niebezpieczna, traci kontrolę nad zachowaniem. Poza przemocą fizyczną używa również innych jej form. Skutki użytej przemocy mogą być różne np. uszkodzenie ciała, pobicie, zranienie. Po zakończeniu wybuchu agresji osoba doznająca przemocy jest w stanie szoku, odczuwa wstyd, przerażenie, bezsilność. W tej fazie osoba doznająca przemocy najczęściej szuka pomocy, zaczyna kontaktować się z instytucjami, próbuje przerwać mechanizm przemocy.

3) faza miodowego miesiąca charakteryzuje się skrucą ze strony osoby stosującej przemoc. Osoba ta stara się znaleźć jakieś wytłumaczenie dla tego co zrobiła. Obiecuje, że nigdy się to nie powtórzy. Swoim postępowaniem próbuje zdobyć przebaczenie i ponowne zaufanie ze strony osoby doświadczającej przemocy. Pod wpływem zapewnień agresora oraz zmiany jego postępowania, osoba doznająca przemocy zaczyna wierzyć w jego przemianę i jednorazowy charakter przemocy. Osoba stosująca przemoc czuje się bezkarnie oraz utwierdza się w przekonaniu, że następnym razem również uzyska przebaczenie. Faza ta kończy się najczęściej kolejnym narastaniem napięcia. Największym zagrożeniem fazy miodowego miesiąca jest fakt, że przemoc w kolejnym cyklu najczęściej jest gwałtowniejsza i bardziej brutalna.

3.4 Społeczne skutki przemocy domowej.

Przemoc domowa jest problemem społecznym. Osoby jej doznające nie są w stanie funkcjonować poprawnie w relacjach interpersonalnych, są wyizolowane i bezradne. Dzieci wychowywane w środowisku, w którym dochodziło do przemocy z dużym prawdopodobieństwem będą ujawniać zaburzenia zachowania, zachowywać się agresywnie,

powtarzać zaobserwowane zachowania w późniejszym życiu. Prawdopodobne jest również kontynuowanie schematu zaobserwowanego w dzieciństwie poprzez wybieranie agresywnego partnera.

Osoby doznające przemocy domowej doświadczają lęku, cierpienia, bezsilności, przygnębienia i rozpacz; doznają ostrych psychofizycznych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu. Ponadto osoby doznające przemocy domowej charakteryzuje niska samoocena, bierność strategii radzenia sobie ze stresem, silna zależność, lęk, obniżony nastrój, izolacja społeczna, skłonność do obwiniania siebie, dolegliwości psychosomatyczne a bywa też, że nadużywają alkoholu i przyjmują środki psychoaktywne.

Osoby doświadczające przemocy żyją w silnym poczuciu winy, przypisując sobie odpowiedzialność za zdenerwowanie, frustracje itp. osoby stosującej przemoc; są przekonane, że to ich działanie powoduje akty przemocy. Czują, że nie mają wpływu na własne życie, nie kontrolują tego, co dzieje się z nimi i wokół nich, stąd też są nieufne wobec otoczenia. Życie w ciągłym napięciu, poczuciu zagrożenia powoduje, że cały swój wysiłek skupiają na analizie bieżącej sytuacji, przetrwaniu, a nie poszukiwaniu możliwości zmiany.

IV. Diagnoza problemu przemocy domowej.

Dokładne zdiagnozowanie skali przemocy w środowisku domowym jest bardzo trudne. W społeczeństwie w dalszym ciągu dominuje przekonanie, że problemy rodzinne powinny być rozwiązywane w rodzinie, bez ingerencji zewnętrznych instytucji. Przemoc domowa traktowana jest jako sprawa wstydliva, drażliwa. Z tego powodu właściwe zdiagnozowanie skali tego zjawiska nie jest możliwe. Praktycznie liczby podawane w statystykach nie odzwierciedlają tego zjawiska w całej jego rozciągłości. Zgłoszenia o przemocy dotyczą tylko ujawnionych przypadków, gdzie ofiary zdecydowały się na podjęcie działań. Większość aktów przemocy jest jednak nieujawniana, a dramaty wielu osób rozgrywają się w czterech ścianach ich domów.

Badania przeprowadzone przez Kantor Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, opublikowane w 2019 r. pn. „*Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie*” pokazują, że przemocy domowej najczęściej doświadczają kobiety i dzieci. Na przemoc najbardziej narażone są osoby, które doświadczyły jej w dzieciństwie.

Najpowszechniejszą formą przemocy jest przemoc psychiczna. W 2019 r. przemocy psychicznej doświadczyło 29% badanych. Na przełomie całego życia 40% respondentów przyznało, że doświadczyło tej formy przemocy więcej niż raz w życiu.

W trakcie przeprowadzonych badań 14% respondentów wskazało, że w 2019 r. doświadczyło przemocy fizycznej. Co czwarty Polak (23%) doświadczył kiedykolwiek przemocy fizycznej, na wielokrotne doznawanie tej formy przemocy wskazało 16% osób. Badania pokazały, że osoby które deklarowały, że doznawały w swoim życiu przemocy fizycznej, wskazywały najczęściej, iż doświadczenie to miało miejsce wiele lat temu, najprawdopodobniej w dzieciństwie.

Przemoc ekonomiczna dotknęła 13% badanych. 5% respondentów stwierdziło, że doświadczyli przemocy seksualnej, co zdaniem ekspertów jest liczbą mocno zaniżoną. Ten rodzaj przemocy rzadko jest ujawniany, gdyż Polacy wstydzą się mówić o tej sferze życia,

a ponadto wiedza o przemocy seksualnej jest bardzo niska i często zachowania będące jej przejawem nie są tak postrzegane.

Wyniki badań bardzo wyraźnie wskazują na korelacje pomiędzy nadużywaniem alkoholu, a przemocą domową. To, że osoba dopuszczająca się przemocy była pod wpływem alkoholu, przyznaje 30% osób, które dotknęła przemoc ekonomiczna, a 44% osób, które dotknęła przemoc fizyczna.

Osoby doświadczające przemocy domowej w większości nie szukają pomocy w związku z tym, co je spotkało. Niemniej jednak w przypadku, kiedy osoby te zdecydują się na szukanie wsparcia, to najczęściej po pomoc zwracają się te doświadczające przemocy fizycznej, psychicznej czy ekonomicznej (od 31% do 24%) a najrzadziej seksualnej – 11%.

Ekspertki zwracają uwagę na wiele barier, które powodują, że osoby doświadczające przemocy domowej, nie szukają pomocy. Są to między innymi: niskie poczucie własnej wartości, uzależnienie psychiczne i ekonomiczne od osoby, która przemoc się dopuszcza, stereotypowe przekonania na temat tego, jakie zachowania w środowisku rodzinnym są dopuszczalne.

Badania pokazały również, że 30% respondentów potwierdza bycie sprawcą przemocy domowej – jednokrotnym 9%, kilkakrotnym 17% i wielokrotnym 3%. Oznacza to, że ponad 9 mln Polaków przyznaje się do stosowania przemocy, a około 6 mln było w takiej sytuacji kilka razy lub wielokrotnie. Do stosowania przemocy psychicznej przyznało się najwięcej osób (24%), w dalszej kolejności fizycznej (11%), a w najmniejszym zakresie do ekonomicznej (5%) i seksualnej (2%).

Badanie realizowane na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej w 2021 r. pn. „*Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci*” pokazało, że przemoc wobec dzieci w dalszym ciągu nie jest zjawiskiem rzadkim. Według respondentów najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy wobec dzieci jest przemoc psychiczna. W drugiej kolejności dzieci doświadczają zaniedbania oraz przemocy fizycznej. Wyniki badań pokazały, że 38% rodziców/opiekunów stosują klapsy jako metodę wychowawczą.

Zebrane dane na temat przemocy wobec dzieci wskazują, że Polacy wysoko oceniają swoją wiedzę na temat przemocy domowej, a większość osób (61%), które zaobserwowały przemoc w swoim otoczeniu podjęłaby w związku z tym różnego rodzaju działania. Byłaby to przede wszystkim rozmowa, uświadomienie problemu (26%), zgłoszenie na Policję (20%) czy do organów pomocy społecznej (18%).

Wyniki cytowanych badań pokazują, że prawie co trzeci Polak (32%) przyznaje się, że w dzieciństwie doświadczył przemocy fizycznej, a 28% badanych przyznało, że doznawało przemocy psychicznej. Zdecydowana większość Polaków (81%) jest również świadoma, że dziecko doznaje przemocy również wtedy, gdy widzi przemoc pomiędzy swoimi rodzicami.

4.1 Przemoc domowa na terenie Gminy Miasta Tarnowa w oparciu o dane instytucjonalne.

Miasto Tarnów jest gminą miejską położoną we wschodniej części województwa małopolskiego. Liczba mieszkańców na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosiła 101.975 osób, w tym 54.450 kobiet oraz 47.525 mężczyzn (źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urząd

Miasta Tarnowa).

Gmina Miasta Tarnowa posiada diagnozę lokalnych problemów społecznych, która obejmuje również problem przemocy wśród mieszkańców miasta Tarnowa. Diagnoza sporządzona została na potrzeby realizacji Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Tarnowa. Ostatnia diagnoza opracowana została w 2022 r.

Z przeprowadzonych badań wynika, że 18% badanych mieszkańców Tarnowa deklaruje, że zna osobę, która w swoim życiu doświadczyła przemocy domowej. W porównaniu z badaniami z 2018 r. nastąpił znaczny wzrost odsetka dorosłych mieszkańców Tarnowa deklarujących, że zna w swoim otoczeniu osobę, która doświadczyła przemocy w rodzinie. W 2018 r. jedynie 4% respondentów wskazywało takie osoby.

W 2022 r., w stosunku do 2018 r., odsetek dorosłych mieszkańców deklarujących doświadczenie przemocy zwiększył się z 4% do 13%. Osoby, które zostały dotknięte tym problemem w 2022 r. deklarują, iż sprawcami przemocy są najczęściej rodzice i partner/partnerka. W badaniach z 2018 r. były to dzieci i partner/partnerka.

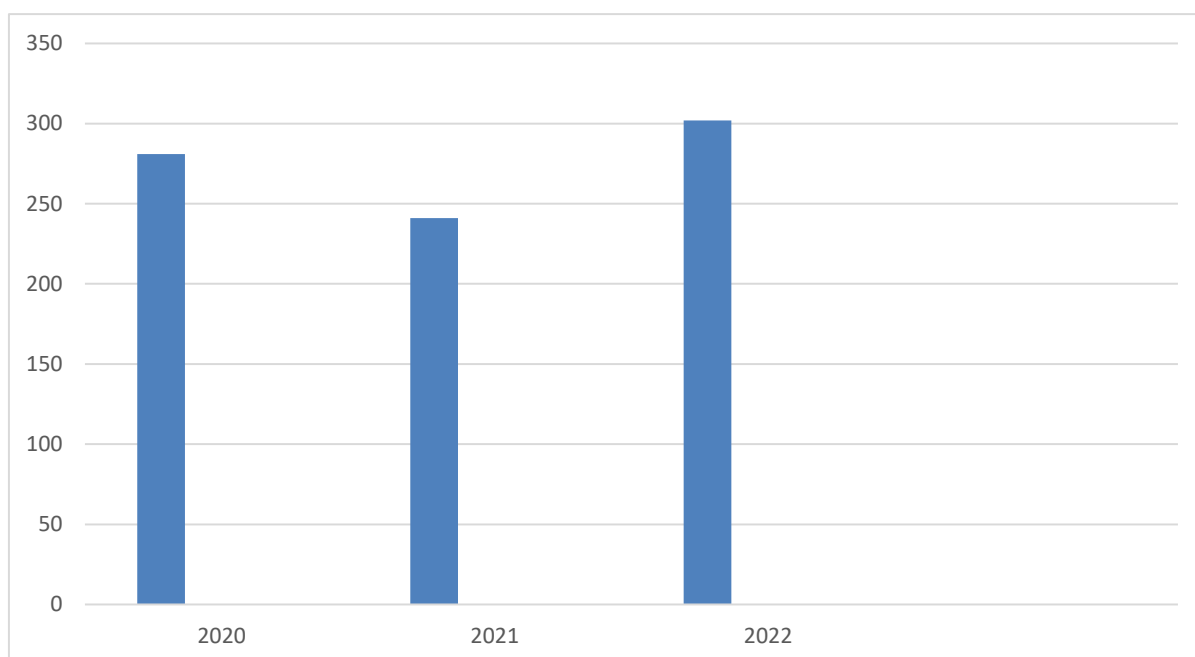
Do stosowania zachowań przemocowych w 2018 r. i 2022 r. przyznało się 4% badanych. Mieszkańcy, którzy przyznali się do stosowania przemocy domowej przemoc stosują głównie wobec dzieci/dziecka (64%). W dalszej kolejności znalazło się rodzeństwo i partner/partnerka (16%), dziadkowie (8%), rodzice (4%).

Z deklaracji ankietowanych wynika, że najczęściej stosowanym rodzajem przemocy była przemoc psychiczna (60%). Przemoc fizyczną stosowało 40% respondentów, seksualną 12% respondentów a ekonomiczną 8% badanych. 8% respondentów nie potrafiło jednoznacznie stwierdzić jakiego rodzaju przemoc stosowało.

W badaniu zbadano również przekonania mieszkańców Tarnowa odnośnie stosowania kar fizycznych w stosunku do dzieci, jako elementu wychowawczego. Z przeprowadzonej analizy wynika, iż odsetek dorosłych mieszkańców uważających kary fizyczne w stosunku do dziecka za dobrą metodę wychowawczą lub wykazującym w tym zakresie brak wiedzy uległ zwiększeniu z 35% w 2018 r. do 39% w 2022 r.

Działaniami z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej w 2020 r. objętych było 281 rodzin, w 2021 r. 241 rodzin, natomiast w 2022 r. 302 rodziny.

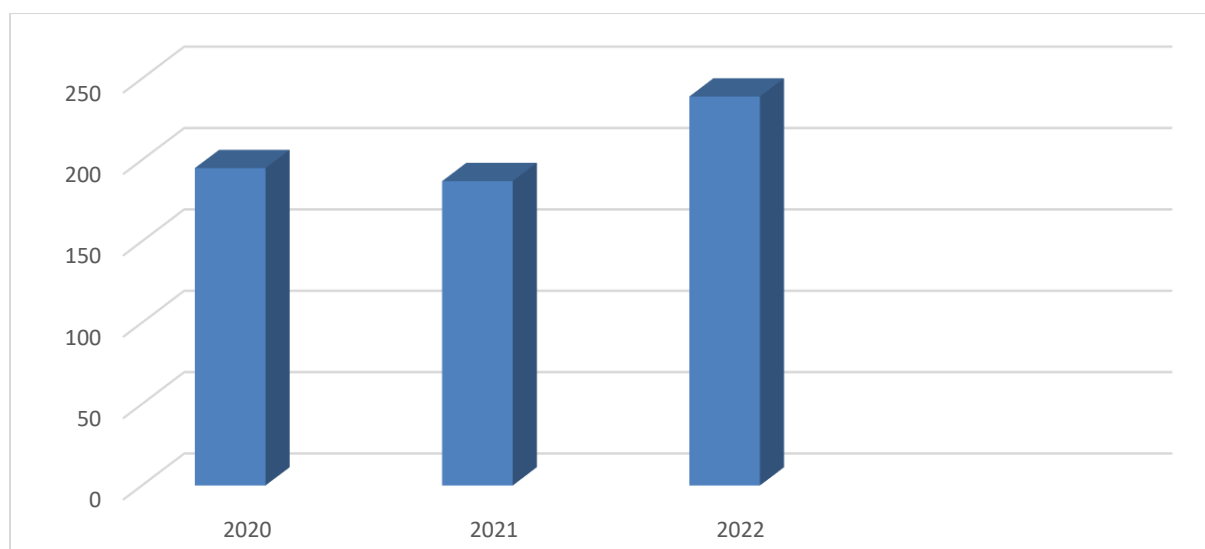
Wykres nr 1. Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Źródło: Opracowanie własne

Na terenie miasta Tarnowa w 2020 r. wszczęto łącznie 195 procedur „Niebieskie Karty”, w 2021 r. liczba ta wyniosła 187. W 2022 r. liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” wzrosła do 239.

Wykres nr 2. Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2020 – 2022.

Źródło: Opracowanie własne

Z posiadanych danych wynika, że przemoc domowa ujawniana jest najczęściej przez funkcjonariuszy Policji podczas interwencji domowych. Kolejną najczęściej reagującą

instytucją było Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, gdzie procedura wszczynana jest w trakcie wykonywania codziennych czynności służbowych, bądź też zgłoszeń ze środowiska. Pozostałe instytucje do tego zobligowane stosunkowo rzadko wszczynają procedurę „Niebieskie Karty”. Dane liczbowe obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 2: Instytucje wszczynające procedurę „Niebieskie Karty” w latach 2020 – 2022.

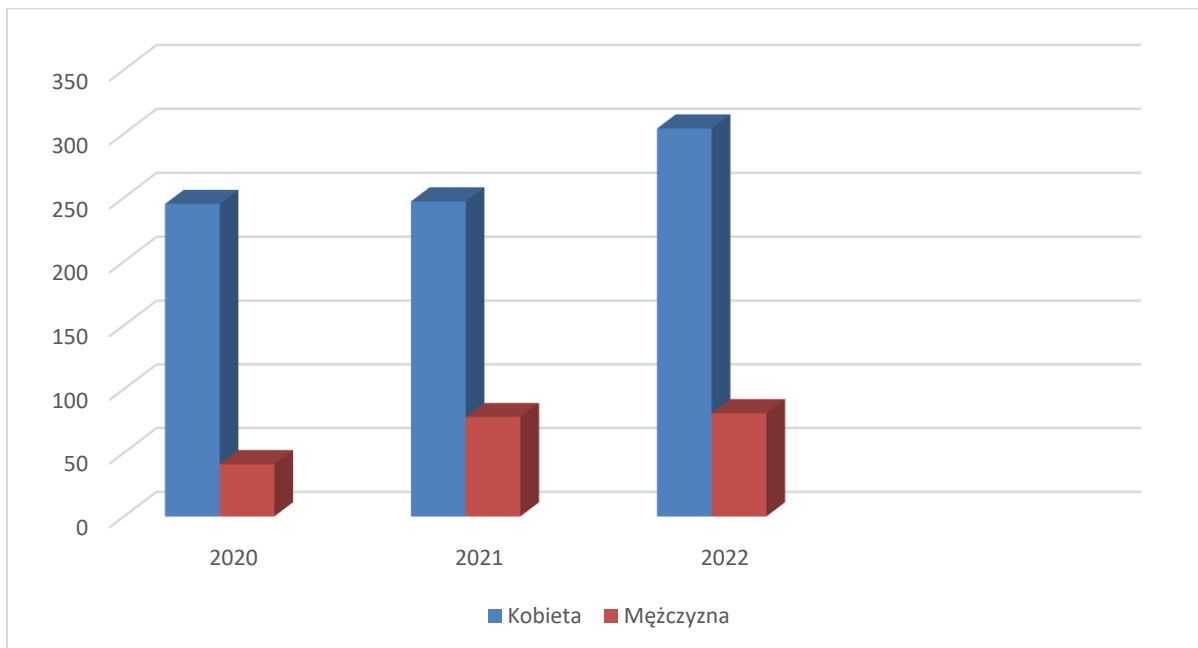
Instytucja inicjująca procedurę „Niebieskie Karty”	Rok 2020 ilość	Rok 2021 ilość	Rok 2022 ilość
Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	25	43	36
Policja	162	127	182
Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	3	3	9
Oświata	5	14	11
Ochrona zdrowia	0	0	1
Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Łącznie	195	187	239

Źródło: Opracowanie własne

Wśród osób, wobec których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą domową większość stanowią kobiety. W 2020 r. objętych pomocą w ramach procedury „Niebieskie Karty” było 245 kobiet, natomiast w 2021 r. 247 kobiet. W 2022 r. liczba kobiet doznających przemocy w rodzinie wyniosła 304. Z uwagi na fakt, że mężczyźni rzadko zwracają się o pomoc i ujawniają, fakt doświadczenia przemocy ujawniono stosunkowo nieliczną grupę mężczyzn doznających przemocy domowej. W 2020 r. odnotowano 41 takich przypadków, w 2021 r. – 78. W roku 2022 r. liczba mężczyzn doświadczających przemocy w rodzinie wyniosła 81.

Warto nadmienić, iż w dalszym ciągu dzieci stanowią dość liczną grupę wśród osób doświadczających przemocy domowej. W 2020 r. odnotowano 58 przypadków, gdzie dzieci doświadczały przemocy domowej. W 2021 r. była to liczba 76. W 2022 r. 113 osób małoletnich doświadczyło przemocy domowej.

Wykres nr 3. Osoby doświadczające przemocy domowej z podziałem ze względu na płeć w latach 2020 – 2022.

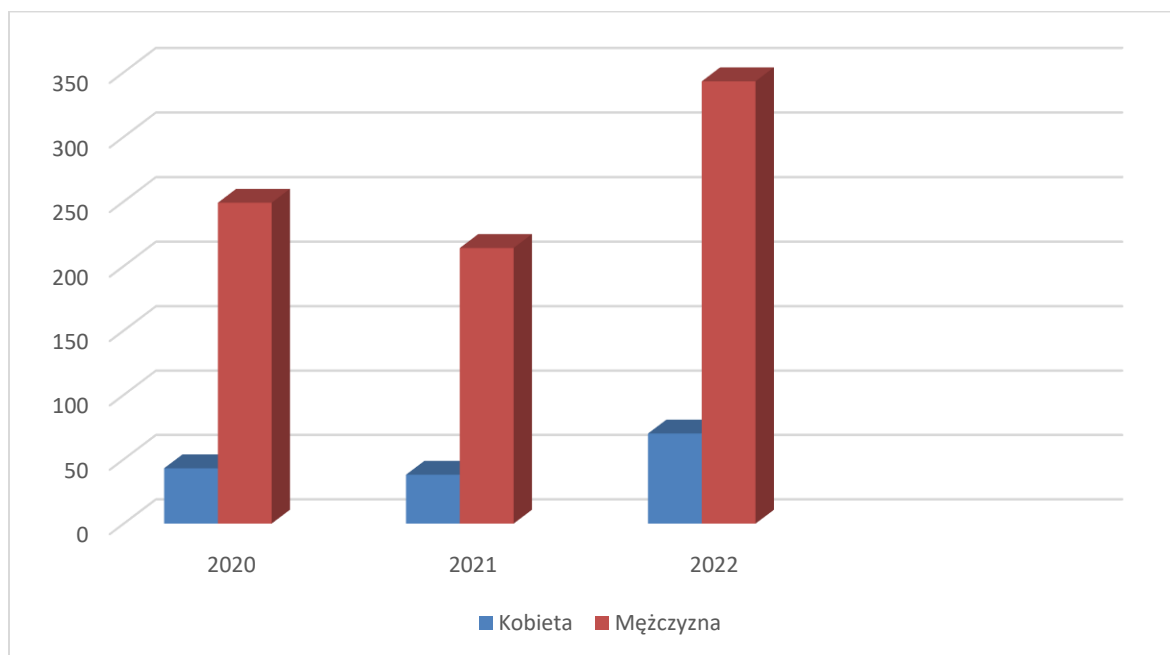

Źródło: Opracowanie własne

Rozkład płci w odniesieniu do osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową jest odwrotny. W tej grupie osób dominują mężczyźni. W 2020 r. 249 mężczyzn było wskazanych jako osoby, co do których istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową, odpowiednio w 2021 r. - 214, a w 2022 r.- 343.

Kobiet, jako osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej w 2020 r. było 43, w 2021 r. – 38, a w 2022 r. - 70.

Wykres nr 4. Podział ze względu na płeć, osób co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową w latach 2020 – 2022.

Źródło: Opracowanie własne

4.2 Analiza SWOT systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Miasta Tarnowa.

Opracowana diagnoza problemu przemocy domowej jak również potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej umożliwiły stworzenie analizy SWOT, która określa mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia systemu przeciwdziałania przemocy domowej działającego na terenie Gminy Miasta Tarnowa.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- rozwijająca się dobra współpraca służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - zaplecze instytucjonalne realizujące zadania na rzecz osób uwikłanych w przemoc m. in Zespół Interdyscyplinarny, Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej	- silnie zakorzenione w społeczeństwie stereotypy dot. zjawiska przemocy domowej, - niewystarczające nakłady finansowe przeznaczane na doksztalcanie kadry w zakresie problematyki przemocy domowej,

i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Leczenia Uzależnień i Współuzależnienia, organizacje pozarządowe, Policja, Prokuratura, Sąd Rejonowy i Okręgowy w Tarnowie, - łatwa dostępność do instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej dla mieszkańców Miasta, - szeroko rozpowszechniana informacja na temat instytucji niosących pomoc osobom uwikłanym w przemoc (media, ulotki, plakaty, kampanie społeczne, strony internetowe), - wysokie kompetencje służb działających w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, - systematycznie podnoszone kwalifikacje przez kadre specjalistów pracujących z rodzinami uwikłanymi w przemoc.	- zbyt mała liczba programów profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej, - niewystarczające nakłady finansowe na tworzenie oferty pomocowej dla osób uwikłanych w przemoc, - głęboko zakorzeniony stereotyp, że przemoc domowa jest częścią problemu uzależnienia od alkoholu, - brak mieszkań treningowych lub wspomaganych dla osób doświadczających przemocy, jako przejściowej formy schronienia dla osób opuszczających Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
- zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy osobom uwikłanym w przemoc, - skuteczniejsza izolacja osób stosujących przemoc od osób jej doznających, - zwiększenie możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych na finansowanie	- utrzymujące się stereotypy dotyczące zjawiska przemocy domowej, - niepełne dane na temat zjawiska przemocy domowej, co z kolei skutkuje niepełną diagnozą i niewystarczającym rozeznaniem potrzeb.

działań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz podnoszenia kwalifikacji kadr pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, - budowanie partnerstw z organizacjami pozarządowymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej, - przychylność władz samorządowych, lokalnych mediów.	

V. Założenia programowe gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

5.1 Adresaci Programu.

Program skierowany jest do:

- 1) ogółu społeczeństwa, w tym do osób zagrożonych przemocą domową,
- 2) osób dotkniętych przemocą domową,
- 3) osób stosujących przemoc domową,
- 4) świadków przemocy domowej,
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

5.2 Realizatorzy Programu.

Realizatorami Programu na terenie Gminy Miasta Tarnowa są:

- 1) jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- 2) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- 3) jednostki oświatowe,
- 4) jednostki ochrony zdrowia,
- 5) Policja,
- 6) organizacje pozarządowe, które statutowo działają na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

VI. Cele Programu, obszary, wskaźniki, instytucje i podmioty realizujące Program.

6.1 Cel główny Programu:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszenie skali tego zjawiska na terenie Gminy Miasta Tarnowa.

6.2 Cele szczegółowe:

Cel 1: Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Cel 2: Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową.

Cel 3: Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Cel 4: Podniesienie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

6.3 Obszary działań:

6.3.1 Obszar I: Profilaktyka przeciwdziałania przemocy domowej.

Przemoc jest zjawiskiem niszczycielskim dla wszystkich jej uczestników, niezależnie od tego, po której stronie się znajdują. Dlatego w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania zjawisku przemocy, niezbędne jest podejmowanie działań profilaktycznych, które stanowią istotne uzupełnienie całego procesu pomagania. Jest niezwykle ważnym, by podejmować te działania we wszystkich obszarach i środowiskach. Chodzi między innymi o rozwijanie właściwych postaw i mechanizmów, już w najwcześniejszym okresie życia, które na późniejszym etapie pozwolą skutecznie bronić się przed przemocą, nie dopuszczać się jej, rozwiązywać konflikty bez użycia przemocy i w sposób właściwy na nią reagować.

Działania profilaktyczne zawarte w Programie wpisują się w szeroko rozumianą profilaktykę społeczną pojmowaną jako działanie, które ma celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi niekorzystnego społecznie zjawiska.

Profilaktyka przemocy domowej realizowana będzie na poziomie informacyjnym oraz edukacyjnym.

Cel główny:

Zintensyfikowanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania:

- diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Miasta Tarnowa;

- organizacja kampanii społecznych kierowanych do mieszkańców Miasta dotyczących zjawiska przemocy domowej;
- nawiązanie współpracy z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów informacji i edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmażeńskich;
- współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania projektów prowadzonych przez organizacje pozarządowe,
- opracowanie i realizacja programów, warsztatów profilaktycznych, których celem jest promowanie prawidłowych metod wychowawczych, w tym w rodzinach zagrożonych przemocą;
- prowadzenie poradnictwa mającego na celu wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców;
- prowadzenie poradnictwa mającego na celu wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
- wspieranie rodziny poprzez pomoc w rozwiązywaniu konfliktów w ramach mediacji rodzinnej;
- organizowanie w szkołach spotkań informacyjno – edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej adresowanych do uczniów, nauczycieli oraz rodziców.

Przewidywane efekty działań:

- pogłębienie wiedzy mieszkańców Gminy Miasta Tarnowa z zakresu przemocy domowej oraz sposobach jej przeciwdziałania,
- zwiększenie wiedzy wśród społeczności lokalnej na temat instytucji świadczących profesjonalną pomoc dla osób uwikłanych w przemoc,
- rozpoznawalność instytucji świadczących usługi w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców z terenu miasta Tarnowa.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Diagnoza zjawiska przemocy domowej na terenie miasta Tarnowa.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	- liczba opracowanych diagnoz
2.	Organizacja kampanii społecznych kierowanych do mieszkańców Miasta dotyczących zjawiska przemocy domowej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	- liczba zorganizowanych kampanii społecznych

3.	Nawiązanie współpracy z kościołami i innymi związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów informacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmażeńskich.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	- liczba podjętych inicjatyw; - liczba osób, którym udzielono informacji
4.	Współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a organizacjami pozarządowymi, w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy domowej w ramach działania projektów prowadzonych przez organizacje pozarządowe.	Organizacje pozarządowe działające na terenie miasta Tarnowa	- liczba podjętych inicjatyw; - liczba osób, którym udzielono informacji dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej
5.	Opracowanie i realizacja programów, warsztatów profilaktycznych, których celem jest promowanie prawidłowych metod wychowawczych, w tym, w rodzinach zagrożonych przemocą domową.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna w Tarnowie Poradnie Psychologiczne – Pedagogiczne w Tarnowie Inne jednostki oświatowe	- liczba opracowanych programów; - liczba zrealizowanych programów; - liczba uczestników programów
6.	Prowadzenie poradnictwa, w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu metod opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy, w rodzinach zagrożonych przemocą domową oraz w stosunku do grup ryzyka, np. małoletnich w ciąży.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna w Tarnowie Poradnie Psychologiczne – Pedagogiczne w Tarnowie Inne jednostki oświatowe Jednostki ochrony zdrowia	-liczba placówek świadczących poradnictwo; - liczba opracowanych programów; -liczba osób, którym udzielono porady ogółem; w tym: liczba kobiet, w tym niepełnosprawnych i starszych; - liczba mężczyzn, w tym niepełnosprawnych i starszych; - liczba wizyt patronażowych prowadzonych przez położne podstawowej opieki zdrowotnej
7.	Wspieranie rodziny poprzez pomoc w rozwiązywaniu konfliktów w ramach mediacji rodzinnej.	Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno – Terapeutyczna w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	-liczba rodzin objętych mediacją rodzinną

8.	Organizowanie w szkołach spotkań informacyjno – edukacyjnych dot. zjawiska przemocy domowej adresowanych do uczniów, nauczycieli oraz rodziców.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej Policja	-liczba spotkań informacyjno edukacyjnych z uczniami, nauczycielami oraz rodzicami - liczba osób uczestniczących w zajęciach informacyjno – edukacyjnych, w tym: uczniowie, nauczyciele oraz rodzice

6.3.2 Obszar II: Działania na rzecz osób doznających przemocy domowej.

Przemoc domowa jest zjawiskiem, które powoduje degradację psychiczną i społeczną. Najwięcej szkód ponosi osoba doświadczająca przemocy domowej. Charakteryzuje ją: niska samoocena, bierne strategie radzenia sobie ze stresem, silna zależność od osoby stosującej przemoc, obniżony nastrój, izolacja społeczna. Osoby doświadczające przemocy przeżywają silne poczucie winy związane z przypisywaniem sobie odpowiedzialności za akty przemocy, są przekonane, że to ich zachowanie wyzwała przemoc. Silne powtarzające się akty przemocy powodują, że osoba która doznaje przemocy nie jest w stanie właściwie ocenić swojej sytuacji i szukać rozwiązań, skupiając się jedynie na przetrwaniu. Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej należy do priorytetowych działań z zakresu przeciwdziałania przemocy. Efektywna i profesjonalna pomoc na rzecz osób, które doświadczają przemocy powinna obejmować wielopłaszczyznowe, interdyscyplinarne działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa oraz odbudowy poczucia sprawstwa.

Cel główny:

Zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych przemocą domową.

Działania:

- funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego na terenie Gminy Miasta Tarnowa;
- funkcjonowanie Tarnowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej;
- współpraca pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie miasta Tarnowa w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej;
- upowszechnianie informacji o dostępnych na terenie miasta formach pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej skierowanych do osób dotkniętych przemocą domową;
- opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych dla osób doświadczających przemocy domowej;
- udzielanie przez instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej specjalistycznego poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych;
- zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej całodobowego schronienia;
- działalności lokalnych telefonów zaufania, telefonów interwencyjnych, informacyjnych dla

osób doświadczających przemocy domowej;

- zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez odizolowanie od osoby stosującej przemoc zgodnie z art. 12 a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- opracowanie i realizacja programów terapeutycznych, pomocy psychologicznej, grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- zwiększenie dostępności mieszkań przeznaczonych pod najem socjalny dla osób doświadczających przemocy domowej;
- prowadzenie monitoringu skuteczności działań na rzecz osób doznających przemocy domowej.

Przewidywane efekty działań:

- zapewnienie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom doświadczającym przemocy domowej,
- wzmocnienie współpracy interdyscyplinarnej w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej,
- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego w Tarnowie.	Przedstawiciele instytucji wchodzących w skład Zespołu Interdyscyplinarnego w Tarnowie	- liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych;- liczba osób objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych;- liczba rodzin objętych pomocą zespołów interdyscyplinarnych;- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno – pomocowych;- liczba funkcjonujących w danym roku grup diagnostyczno – pomocowych w rozszerzonym składzie;- liczba posiedzeń grup diagnostyczno - pomocowych;- liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno - pomocowych;- liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno - pomocowych

2.	Funkcjonowanie Tarnowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej.	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	- zakres i rodzaj świadczonych usług przez w/w placówkę; - liczba osób korzystających z placówki wspierającej i udzielającej pomocy osobom dotkniętym przemocą domową ogółem, w tym: liczba kobiet, w tym niepełnosprawnych i starszych, liczba mężczyzn, w tym niepełnosprawnych i starszych, liczba dzieci, w tym niepełnosprawnych
3.	Współpraca pomiędzy instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie miasta Tarnowa w zakresie pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej organizacje pozarządowe	- liczba zleconych lub wspólnie realizowanych projektów; - rodzaj i formy współpracy
4.	Upowszechnianie informacji o dostępnych na terenie Miasta formach pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej skierowanych do osób dotkniętych przemocą domową.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	- liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych; - liczba prowadzonych stron internetowych poświęconych przeciwdziałaniu przemocy domowej lub umieszczenie na stronie internetowej instytucji informacji z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej; - liczba lokalnych kampanii społecznych
5.	Opracowanie i realizacja zajęć edukacyjnych dla osób doświadczających przemocy domowej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	- liczba zajęć edukacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; - liczba osób uczestniczących w zajęciach

6.	Udzielanie przez instytucje działające na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej specjalistycznego poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, terapii indywidualnej lub grupowej, pomocy w formie grup wsparcia lub innych grup samopomocowych.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej Jednostki ochrony zdrowia Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczne w Tarnowie Specjalistyczna Poradnia Profilaktyczno–Terapeutyczna w Tarnowie Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie Inne jednostki oświatowe organizacje pozarządowe	-liczba osób objętych poradnictwem ogółem, w tym medycznym, psychologicznym, prawnym, socjalnym, zawodowym i rodzinnym - liczba osób, które uczestniczyły w terapii indywidualnej psychologicznej (terapeutycznej)
7.	Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy domowej całodobowego schronienia.	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	- liczba dostępnych miejsc; - liczba osób doznających przemocy, którym udzielono całodobowego schronienia w wymienionym Ośrodku ogółem, w tym: liczba kobiet, w tym niepełnosprawnych i starszych, liczba mężczyzn, w tym niepełnosprawnych i starszych, liczba dzieci w tym niepełnosprawnych

8.	Działalności lokalnych telefonów zaufania, telefonów interwencyjnych, informacyjnych dla osób doświadczających przemocy domowej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej organizacje pozarządowe	- liczba działających lokalnych telefonów zaufania; - liczba działających telefonów informacyjnych lub interwencyjnych, czas dostępności; - liczba przeprowadzonych rozmów; - liczba przeprowadzonych interwencji
9.	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom doznającym przemocy domowej poprzez odizolowanie od osoby stosującej przemoc zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	- liczba dzieci, którym udzielono ochrony w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą domową, w trybie art. 12 a ustawy; - liczba zażaleń do sądu opiekuńczego na udzielenie ochrony dziecku; - liczba stwierdzonej przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości udzielenia ochrony dziecku; - liczba zawiadomień o stwierdzeniu przez sąd bezzasadności, nielegalności lub nieprawidłowości udzielenia ochrony dziecku, przełożonych osób, które udzieliły ochrony dziecku
10.	Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób doznających przemocy domowej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej organizacje pozarządowe	- liczba programów terapeutycznych dla osób dotkniętych przemocą domową; - liczba uczestników programów terapeutycznych ogółem, w tym kobiety, mężczyźni, dzieci; - liczba osób które ukończyły programy terapeutyczne ogółem, w tym kobiety, mężczyźni, dzieci; - liczba grup terapeutycznych; - liczba grup wsparcia; - liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia
11.	Zwiększenie dostępności do najmu socjalnego lokali dla osób doświadczających przemocy domowej.	Miejski Zarząd Budynków spółka z o.o. w Tarnowie	- liczba opracowanych uregulowań prawnych (przepisów prawa miejscowego, regulaminów itp.) umożliwiających pomoc osobom dotkniętym przemocą w uzyskaniu mieszkania; - liczba zawartych umów najmu socjalnego lokali przyznanych osobom dotkniętym przemocą domową w pierwszej kolejności

12.	Monitoring skuteczności działań na rzecz osób doznających przemocy domowej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	- liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na ustanie przemocy domowej; - liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” z uwagi na brak zasadności podejmowania działań

6.3.3 Obszar III: Działania w stosunku do osób stosujących przemoc domową.

Osoba stosująca przemoc działa zawsze z intencją, wobec osoby która jest od niej słabsza, narusza jej prawa i dobra osobiste, powodując cierpienia i szkody. Osoba stosująca przemoc ma najczęściej w deklaracjach i we własnym mniemaniu dobre intencje. Jest przekonana, że nie miała innego wyjścia i musiała „użyć przemocy”, jednak to osoba stosująca przemoc powinna podjąć decyzję oraz działania zmierzające do zmiany swojego zachowania. Tak więc skuteczna pomoc specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej musi opierać się o działania w stosunku do osoby stosującej przemoc, zarówno działania interwencyjne jak i pomoc psychologiczno – terapeutyczną. Interwencja przedstawicieli służb w stosunku do osoby stosującej przemoc powinna wywołać u takiej osoby motywację (wewnętrzną bądź zewnętrzną) do szukania specjalistycznej pomocy. Pomoc specjalistyczna ukierunkowana jest na naukę samokontroli oraz naukę zastępowania agresji. Zasadniczą rolę w tym obszarze stanowią oddziaływania korekcyjno – edukacyjne. Prowadzenie tych oddziaływań jest realizacją zadania z zakresu administracji rządowej zleconego powiatom, wynikającego z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Cel główny:

Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową.

Działania:

- opracowanie i rozpowszechnianie informatora dotyczącego instytucji i organizacji pozarządowych, działających na terenie miasta Tarnowa, które oferują pomoc osobom stosującym przemoc domową, w szczególności realizują programy korekcyjno – edukacyjne. Informatory w formie elektronicznej będą przekazywane Prezesowi Sądu Rejonowego w Tarnowie, Prezesowi Sądu Okręgowego w Tarnowie, Prokuratorowi Rejonowemu w Tarnowie, Komendantowi Miejskiemu Policji w Tarnowie, oddziałowi Żandarmerii Wojskowej dwa razy w roku : do 30 stycznia i 31 lipca danego roku,
- interwencja i reakcja służb na zjawisko przemocy domowej poprzez stosowanie procedury „Niebieskie Karty”,
- realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych i jednostkach penitencjarnych,
- zapewnienie dostępu do programów korekcyjno – edukacyjnych poprzez całoroczną dostępność miejsc w realizowanych programach,
- opracowanie i realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących

przemoc domową,

- opracowanie i realizacja oddziaływań edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny lub psychologiczno – terapeutyczny.

Przewidywane efekty działań:

- zwiększenie wiedzy pracowników sądów, Prokuratury, Policji, Żandarmerii Wojskowej na temat oferty pomocy skierowanej do osób stosujących przemoc domową,

- zapewnienie dostępności do pomocy specjalistycznej osobom stosującym przemoc domową,

- zwiększenie wiedzy osób stosujących przemoc domową o sposobach radzenia sobie z wyrażeniem emocji w sposób nie raniący innych oraz o miejscach, w których mogą skorzystać z pomocy specjalistycznej,

- skoordynowanie działań służb realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Opracowanie i rozpowszechnianie informatora dotyczącego instytucji i organizacji pozarządowych, działających na terenie miasta Tarnowa, które oferują pomoc osobom stosującym przemoc domową, w szczególności realizują programy korekcyjno – edukacyjne.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	- liczba przekazanych informatorów ogółem, w tym: Prezesowi Sądu Rejonowego w Tarnowie, Prezesowi Sądu Okręgowego w Tarnowie, Prokuraturze Rejonowej w Tarnowie, Komendantowi Miejskiemu Policji w Tarnowie, oddziałowi Żandarmerii Wojskowej, w formie elektronicznej

2.	Interwencja i reakcja służb na zjawisko przemocy domowej poprzez stosowanie procedury „Niebieskie Karty”.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej Policja, Jednostki ochrony zdrowia Jednostki oświatowe Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie	- liczba sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty – A” sporządzonych przez przedstawicieli: Centrum Usług Społecznych w Tarnowie, Tarnowskiego Ośrodka Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej, Policji, Jednostek ochrony zdrowia, Jednostek oświatowych, Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie - liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”; - liczba osób objętych procedurą „Niebieskie Karty”, wskazanych jako osoby stosujące przemoc domową; - liczba wypełnionych formularzy „NK- D”
3.	Opracowanie i realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych i jednostkach penitencjarnych.	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej Służba Więzienna	- liczba edycji programu

4.	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	- liczba podmiotów realizujących programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, wobec których grupa diagnostyczno – pomocowa wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o wydanie skierowania do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, które przystąpiły do programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, które ukończyły programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, które uporczywie uchylały się od uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, wobec których zastosowano karę grzywny w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, wobec których zastosowano karę ograniczenia wolności w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową
5.	Zapewnienie dostępu do programów korekcyjno – edukacyjnych poprzez całoroczną dostępność miejsc w realizowanych programach	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	- liczba realizowanych programów korekcyjno – edukacyjnych, których dostępność była przez cały rok
6.	Opracowanie i realizacja programów psychologiczno – terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową w warunkach wolnościowych i jednostkach penitencjarnych	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej Służba Więzienna	- liczba edycji programu

7.	Zapewnienie dostępu do programów psychologiczno - terapeutycznych poprzez całoroczną dostępność miejsc w realizowanych programach	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej	- liczba realizowanych programów psychologiczno - terapeutycznych, których dostępność była przez cały rok
8.	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc domową w programach psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie	- liczba podmiotów realizujących programy psychologiczno - terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, wobec których grupa diagnostyczna – pomocowa wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o wydanie skierowania do uczestnictwa w programach psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, które zostały skierowane przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, które przystąpiły do programów psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno - terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, które uporczywie uchylały się od uczestnictwa w programach psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, wobec których zastosowano karę grzywny w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach psychologiczno - terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową - liczba osób, wobec których zastosowano karę ograniczenia wolności w związku z uporczywym uchylaniem się od uczestnictwa w programach psychologiczno - terapeutycznych osób stosujących przemoc domową

9.	Opracowanie programów oddziaływań edukacyjnych lub/i wspierających dla osób stosujących przemoc domową, które ukończyły program korekcyjno – edukacyjny lub psychologiczno – terapeutyczny.	Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Organizacje pozarządowe	- liczba programów; - liczba osób uczestniczących w programach wspierających dla osób stosujących przemoc domową

6.3.4 Obszar IV: Podniesienie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Sprawnie działający system przeciwdziałania przemocy domowej na terenie miasta Tarnowa musi opierać się o wyspecjalizowaną i profesjonalną kadrę. W związku z powyższym w Programie zostały ujęte działania również w tym zakresie. Każdy przedstawiciel służb zobowiązany do działań na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, aby działać skutecznie powinien posiadać umiejętności z zakresu rozpoznawania, diagnozy, reagowania oraz metod i narzędzi pracy z osobami uwikłanymi w przemoc. Nieodzowną sprawą jest również zapewnienie osobom pracującym w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej wsparcia w postaci superwizji, grup wsparcia lub coachingu.

Cel główny:

Podniesienie kompetencji, rozwijanie i doskonalenie umiejętności służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

Działania:

- opracowanie diagnoz potrzeb szkoleniowych członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno - pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- udział służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w szkoleniach/konferencjach z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej,
- objęcie osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej wsparciem w formie superwizji, coachingu, grup wsparcia, doradztwa.

Przewidywane efekty działań:

- zwiększenie wiedzy i świadomości kadr instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej w zakresie diagnozowania i reagowania na przemoc,
- podniesienie jakości usług świadczonych przez przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,
- profesjonalizacja i specjalizacja kadr świadczących usługi dla osób uwikłanych w przemoc.

Lp.	Działania	Realizatorzy	Wskaźniki
1.	Opracowanie diagnozy potrzeb szkoleniowych członków zespołu interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno - pomocowych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Policja Jednostki ochrony zdrowia Jednostki oświatowe	- liczba diagnoz potrzeb szkoleniowych; - liczba zrealizowanych szkoleń; - liczba uczestników szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej;
3.	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami uwikłanymi w przemoc domową, w formie m.in. superwizji, coachingu, doradztwa, grup wsparcia.	Centrum Usług Społecznych w Tarnowie Tarnowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Wsparcia Osób Doznających Przemocy Domowej Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Tarnowie Policja Jednostki ochrony zdrowia Jednostki oświatowe	- liczba osób objętych superwizją, w tym liczba uczestników oraz liczba zrealizowanych spotkań superwizyjnych; - liczba osób objętych coachingiem, w tym liczba uczestników oraz liczba zrealizowanych spotkań coachingowych; - liczba osób uczestniczących w grupie wsparcia, w tym liczba uczestników oraz liczba zrealizowanych spotkań grup wsparcia - liczba osób poddanych różnym formom poradnictwa i wsparcia psychologicznego

VII. Monitoring i sprawozdawczość.

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie corocznej sprawozdawczości z wykonywania zadań oraz bieżącej analizy realizacji poszczególnych celów, ze szczególnym uwzględnieniem osiągniętych efektów.

Instytucje odpowiedzialne za realizację zadań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej mają obowiązek gromadzić dane sprawozdawcze z realizacji Programu w zakresie je obowiązującym. Jednostką odpowiedzialną za koordynowanie realizacji Programu jest Centrum Usług Społecznych w Tarnowie. Centrum Usług Społecznych w Tarnowie

zobowiązany jest raz do roku dokonać analizy realizacji zadań Programu w oparciu o dane za rok poprzedzający, która przedstawiona zostanie Prezydentowi Miasta Tarnowa celem uwzględnienia jej w corocznym raporcie o stanie miasta.

VIII. Zasady finansowania.

Finansowanie realizacji zadań Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy w Domowej dla Gminy Miasta Tarnowa dokonywać się będzie w różnych formach i z wielu źródeł. Zakres realizacji poszczególnych działań programowych w kolejnych latach będzie ściśle uzależniony od możliwości finansowych Gminy Miasta Tarnowa, wysokości dotacji przyznanych na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz możliwości budżetowych i innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Miasta Tarnowa finansowany będzie ze środków:

- 1) budżetu Gminy Miasta Tarnowa, w szczególności w ramach Gminnego Programu Profilaktyki, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii dla miasta Tarnowa oraz środków na te zadania przewidzianych w planach finansowych jednostek organizacyjnych Gminy Miasta Tarnowa,
- 2) budżetu państwa.

Uprawnione jednostki na zaplanowane w Programie działania aplikować mogą o środki zewnętrzne.

IX. Ewaluacja.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej realizowany będzie w okresie od 2023 r. do 2026 r. W 2026 r. planowana jest ewaluacja podjętych działań. Celem ewaluacji będzie zbadanie efektów realizacji Programu pod kątem następujących kryteriów:

- 1) użyteczności – stopień przydatności Programu dla odbiorców,
- 2) skuteczności – stopień osiągnięcia zaplanowanych celów.

Celem ewaluacji będzie uzyskanie informacji na temat skuteczności Programu i ewentualnych potrzeb związanych z usprawnieniem czy też modyfikacją kierunków działań.

Bibliografia

1. Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci na zlecenie Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej 2021 r.
2. Ogólnopolska diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie. Raport Kantor Polska dla Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 2019 r.
3. Diagnoza lokalnych problemów społecznych mieszkańców miasta Tarnowa, Centrum Profilaktyki i Reeducacji „ATELIER”, Tarnów 2022 r.,

4. „Wyprawa PoMoc” Poradnik dla osób doznających przemocy w rodzinie. Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” Warszawa 2008 r.,
5. „Godne życie bez przemocy” - poradnik dla osób stosujących przemoc. Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” Warszawa 2008 r.